

Overleven... en stemmen voor het minste kwaad

In Nicaragua worden de presidents- en parlementsverkiezingen van 4 november opnieuw een duel tussen twee partijen: het FSLN (het Sandinistisch Front) van voormalig president Daniel Ortega en de PLC (de Grondwettelijke Liberale Partij) van huidig President Arnoldo Alemán, met als kandidaat de hoogbejaarde liberaal Enrique Bolaños. Die verkiezingen wekken bij de Westerse pers maar een schaarse interesse op. Wat niet kan worden gezegd van de regering Bush. Washington volgt de verkiezingsstrijd in zijn achtertuin met argusogen en mengt zich in pure koudeoorlogsstijl in de binnenlandse aangelegenheden van dit Centraal-Amerikaanse land.

De laatste opiniepeilingen geven 39,6% van de stemmen aan Daniel Ortega en 35,9% aan Enrique Bolaños. Ortega blijft op hetzelfde stemmen-aantal hangen, maar de rechts liberale kandidaat Bolaños komt met rasse schreden dichterbij (in april-mei scoorde hij maar 26%). Dat komt vooral doordat de derde partij in de running, de antipact-alliantie, van conservatieven, nieuwe ex-sandinistische groeperingen en allerlei kleine partijen, zich net voor het begin van de verkiezingscampagne op 18 juli terugtrok. De onderlinge twisten tussen de verschillende partijen van deze alliantie om de verkiesbare plaatsen waren al langer aan de gang. Bovendien had dit bondgenootschap als enige motivatie tegen het pact te zijn, dat Ortega en Alemán met het vooruitzicht op gemeenteraadsverkiezingen (november 2000) en presidentsverkiezingen (november 2001) hadden gesloten. Het FSLN en de PLC gooiden het op een akkoordje. Ze sloten een pact om een aantal grondwetswijzigingen door te voeren. Dit monsterverbond garandeert Alemán een zitje-voor-het-leven in het parlement. De hervormingen van het kiesstelsel openden de weg voor het tweepartijensysteem. Voor het overige had de antipactalliantie geen eigen politiek en economisch project. Toen ook nog de Amerikaanse ambassade duidelijk partij koos voor de PLC van Alemán, gingen de conservatieven en met hen ook de zogenaamde Tercera Vía (de derde weg) overstag.

De Nicaraguaanse bevolking, momenteel geteisterd door droogte en hongersnood, heeft niet veel keuze. De opiniepeilingen wijzen dan ook op een groot absentisme. Maar, waarschuwt François Houtart, Nicaraguakenner en directeur van het CETRI (Centre Tricontinental), dat zou net als in 1990 - toen het FSLN voor de eerste maal de verkiezingen verloor - ook kunnen betekenen dat de mensen niet voor hun mening durven uitkomen en weer behoudsgesind gaan stemmen. Feit is dat het grootste

gedeelte van de eens zo gepolitiseerde Nicaraguaanse bevolking nu andere dingen aan het hoofd heeft, namelijk overleven.

Traditionele campagne

Wat de verkiezingscampagne betreft, is er niets nieuws onder de zon. De PLC van Arnoldo Alemán rekent op de stem van de angst. De liberalen zoeken de confrontatie met de sandinisten en proberen de bevolking bang te maken voor wat gaat komen als Ortega weer president wordt. De verwijzingen naar de barslechte economische situatie van de jaren '80 zijn nooit van de lucht. Maar de liberalen vergeten steevast te vermelden dat er toen een grimmige oorlog aan de gang was met de door de VS gesteunde contra's. Hun campagne wordt volmondig gesteund door de Amerikaanse ambassade. Tijdens een recent bezoek aan Managua verklaarde de voormalige ambassadeur en op dit ogenblik onderstaatssecretaris voor Amerikaanse zaken, Lino Gutierrez (de man is van Cubaanse afkomst) dat de regering Bush nooit zal samenwerken met een nieuwe sandinistische regering, omdat Ortega iemand is die Fidel Castro, Hugo Chávez (de huidige Venezolaanse president), Kadhafi en zelfs Saddam Hussein te vriend houdt.

Ondanks zijn sterk tanende populariteit blijft Alemán de touwtjes in handen houden. Hij stelde persoonlijk de lijst van te verkiezen parlementsleden op. Dank zij het pact met de sandinisten heeft hij levenslang een zitje in het parlement en hij steekt zijn ambitie om parlementsvoorzitter te worden niet onder stoelen of banken.

Diepe crisis

Het FSLN daarentegen hoopt op een afstraffing van het beleid van Alemán. De talloze corruptieschandalen en wandaden waarbij Alemán en zijn getrouwen betrokken zijn, hebben ervoor gezorgd dat Nicaragua alle krediet kwijt is in het buitenland. Nicaragua had in 2000 een deficit van 100 miljoen dollar, wat de Nicaraguanen meer dan ooit met handen en voeten bindt aan de diktaten van het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank. Daarnaast zorgde de daling van de koffieprijzen (het belangrijkste exportproduct van Nicaragua) voor een regelrechte crisis voor producenten en boeren. Een aantal belangrijke banken en kredietinstellingen ging over kop. Maar of deze diepe crisis voldoende zal zijn om de sandinisten aan een overwinning te helpen is nog de vraag.

De figuur van Daniel Ortega is erg omstreden, omwille van zijn autoritaire houding (volgens sommigen is hij een echte caudillo) en het voorbije schandaal in de persoonlijke sfeer. Alejandro Beldaño, een man van de linkerzijde van het FSLN (onlangs te gast in ons land), verklaarde dat Daniel Ortega door zijn houding rechts ver-

enigt en links verdeelt. Maar volgens professor François Houtart, kan Daniel Ortega nog rekenen op grote steun bij de basis.

En dan is er nog de figuur van de kandidaat vice-president, Agustín Jarquín. Hij verwierf groot aanzien met zijn strijd als procureur, tegen de corruptie van de regering Alemán. Hij belandde daarvoor zelfs in de gevangenis en was een tijdlang een nationale held. Jarquín is een christen-democraat en kan rekenen op de steun van de hele Centraal-Amerikaanse christen-democratie, meer bepaald van Vinicio Cerezo (ex-president van Guatemala) en van de zoon van Napoleón Duarte (ex-president van El Salvador). Beiden zijn heftige bestrijders van de guerrilla's in hun land. Naast de christen-democraten maken nog een aantal kleinere groeperingen deel uit van de alliantie met het FSLN. Zelfs groeperingen van verdacht allooi en zonder noemenswaardige aanhang, zoals Arriba Nicaragua van ex-contraleider Fagoth. Houtart vraagt zich dan ook terecht af of dit het 'Frente sandinista' niet meer kwaad berokkent dan voordeel brengt.

Sociaal-democratisch project

Het FSLN wil in eerste instantie terug de macht grijpen om "iets" – zeker geen links of revolutionair alternatief – te realiseren.

zijn zelfs de enige bron van werk en die kunnen we niet zomaar buitengooien. We willen wel de werkomstandigheden in die maquila's drastisch verbeteren. Er zijn de internationale instellingen zoals de Wereldbank en het IMF en daar kunnen we ook niet omheen. We zullen de relaties met Taiwan niet verbreken, maar we willen ook opnieuw relaties aanknopen met de Chinese Volksrepubliek. We zullen niet raken aan de eigendommen, maar we willen wel het hele kredietsysteem wijzigen. We moeten de nationale economie beschermen en meer armslag geven aan de kleine producenten en de coöperatieven.

We moeten een oplossing zoeken voor het immense probleem van de werkloosheid. Ook in de campagne van de PLC is de werkloosheid het centrale thema. Als het FSLN de overwinning behaalt zullen de sandinisten het uitermate moeilijk hebben, en met een heel kleine marge moeten werken. Ik vraag me af waar de Amerikanen zo bang van zijn. Er is geen enkel gevaar dat het sandinisme van de jaren '80 terugkeert."

Stemmen voor het 'minste kwaad'

Volgens de kritische sandinisten zijn er twee opties. Een aantal onder hen stelt dat in de huidige omstandigheden kiezen voor het FSLN, de stem van het minste kwaad is. Want zo brengen de Nicaraguanen hun stem uit op de best georganiseerde politieke partij. Een partij die nog in het hele land aanwezig is, die over waardevolle burgemeesters beschikt, de partij die de meeste discipline, de meeste politieke coherentie heeft, en die ook nog over een revolutionaire moraal beschikt, ook al heeft ze niet de nodige instrumenten om die moraal in daden om te zetten. Met anderen woorden, de Nicaraguanen kunnen momenteel op niets meer hopen dan een betere regering.

De meer radicale vleugel (links) binnen en buiten het FSLN, hoopt in stilte dat het FSLN het niet haalt. Ze vreest dat het Frente niet in staat

zal zijn de verwachtingen van de basis in te lossen, en dat zou wel eens het einde van het FSLN kunnen betekenen.

Maar of het FSLN een nieuwe kans krijgt zal van de Nicaraguanen afhangen, en ook voor een deel van de regering Bush, die staat te trappelen om de Vrijhandelsovereenkomst van de Amerika's (FTAA) ten uitvoer te brengen.

Karin Lievens

Foto : Peter van Hoof

Nicaragua

François Houtart : "Het platform van het Frente is zeer gematigd, zeer algemeen. Je kan het omschrijven als een sociaal-democratisch of regulerend project. In de huidige situatie is iets anders niet haalbaar. Ik heb tijdens mijn laatste bezoek in juli een aantal sandinistische leiders hierover aangesproken en zij zeggen dat ze daarmee vooral de niet overtuigden willen bereiken. Het aandeel van de onbesliste kiezers is ook erg groot. Het idee van het FSLN is : we leven in een wereld die door de markt gedomineerd wordt, dat kunnen wij niet veranderen. We hebben nood aan buitenlandse investeringen, er zijn maquila's (vrijhandelszones) die voor werk zorgen, ze